

RISTO JUHANI

KOLEHTI KUOLEMALLE

Kolehti kuolemalle

Risto Juhani

Kolehti kuolemalle

SAGA Egmont

Kolehti kuolemalle

Cover image: Shutterstock

Copyright ©2005, 2024 Risto Juhani and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788727224800

1st POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13,4 million euros annually to children in difficult circumstances.

I OSA

”Oi te älyttömät galatalaiset! Kuka on lumonnut teidät, joiden silmään eteen on kuvattu Jeesus Kristus ristiinnaulittuna.”

(Gal. 3:1)

1.

Kahden nyrkin kokoinen kivenmurikka tuli laajassa kaaressa ja osui keskelle lasimaalauksin koristeltua liki seinän kokoista temppelin ikkunaa.

Heittäjää suojeli syyskuinen pimeys.

Ristiinnaulittu putosi kuin giljotiinin terä, pientä sälää sinkoili ympäriinsä.

Hän seiso i hievahtamatta hautausmaan suuren kuusen suojassa ja tuijotti kummallisen kiihkon vallassa sisällä syntynyttä kaaosta. Särkyvän lasin helinä peitti äänet. Oli vain avonaisia suita ja kauhistuneita ilmeitä.

Tilit siihen paikkaan oli nyt tehty selväksi.

Pakoon, pakoon, hän kuuli äänen päänsä sisällä, mutta jalat eivät totelleet. Vasta kun hän näki särkyneessä aukossa sirpaleiden verille repimän miehen valkoisessa albassa, hän havahtui. Mies kääntyi katsomaan ulos ja tuntui kuin tämä olisi tuijottanut häntä suoraan silmiin. Ei vihasena vaan toruvana, jotenkin ymmärtävän näköisenä.

Ei aivan satanut, mutta kylmän tihkuista oli ja kaikkialle tunkevan kosteaa.

Kuusen pitkät oksat suojelivat, peittivät hänet pimeään kuin räystääs.

Hän pelkäsi, että verta valuva mies tulisi risasta aukosta, kävelisi ilman halki tai kuin vettä pitkin...

Hän ravisteli itsensä irti siitä ja ryntäsi pakoon. Tiesi kyllä suunnan, oli kävellyt reitin läpi moneen kertaan. Hän pujotteli hautakivien lomitse, polki surutta haudoille, ja siinä paniikissa kävi niin, että kaikki haudat muuttuivat samannäköisiksi.

Katuvalot valaisivat kiviaitaa kolmelta sivulta. Hänen piti vain juosta yhtä tiettyä sivua kohti ja sitten kääntyä ylämäkeen... mitä sivua... ne olivat nyt aivan väärässä järjestyksessä... siunauskappelikin tuolla vaikka... hän säntäili edestakaisin, paniikki raapi selkää. Hän oli jo valmis luovuttamaan.

Tapahtui kai ihme tai jotakin siihen suuntaan: hän seiso iäkkiä piilopaikkansa edessä ja oli siinä samassa varma pelastumisestaan.

Hän siirsi syrjään leveän lankun, pujahti sisään ja hilasi lankun takaisin paikalleen, suojakseen.

Sydän läppäsi läpi puseron, korvissa humisi.

Exodus – kakstoista – kolmetoista, Exodus – kakstoista – kolmetoista, hän toisteli kuin mantraa, uudestaan ja uudestaan niin kauan, että levollinen varmuus upotti hänet.

Sitten hän kääriytyi hupputakkiinsa, veti polvet koukkuun ja vapisevat kädet hihojen sisään ja kietoutui sikiöasentoon. Hän oli kuin surkea, märkä, hylätty mytty piilopaikkansa äärimmäisessä nurkassa. Mutta mitään pahaa ei hänelle voisi sattua, ei nyt eikä koskaan enää...

Hän oli rakentanut piilopaikkansa huolellisesti, varmistanut kaiken sen mukaan mitä Kirjassa oli lukenut. Hänellä oli pyhä ilmoitus turvanaan.

Hän tiesi, että etsijät tulisivat kohta, kuuluiko jo askelten töminää. Pian ne tulisivat. Joukko tummapukuisia miehiä, juuri niitä omahyväisiä hurskaita, joita hän eniten inhosi ja pelkäsi. Ne olivat kaikki pahoja ihmisiä.

Mutta nyt hänellä oli varmuus, että *vainooja menisi ohi*. Sitä varten oli merkki piirrettynä.

Sisällä Särkyneen Sydämen Temppelissä ihmiset kirkuivat, hukkasivat hetkessä kaiken kirkollisen arvokkuuden ja uskonsa varmuuden, pelkäsivät henkensä edestä. He lymysivät penkkien väliin ja seinustoille. Muutamat ristivät kätensä rukoukseen, käänsivät katseensa kattoon kuin peläten, että taivaat nyt romahtaisivat.

Lasin sirpaleista verille mennyt mies näytti luonnottoman rauhalliselta. Hän piteli rintaansa vasten mustaa nahkakantista Raamattua aivan kuin olisi puristanut vertavuotavaa haavaa. Seisoi jäykkänä paikallaan ja jakeli ohjeita eteensä kerääntyneille miehille kuin käskyn jaolla. Muutaman tummapukuisen miehen joukko loikki yksi kerrallaan risasta ikkunasta takaa-ajoon kuin tieteiselokuvan aikapöimusta.

Alttarilla seisovan miehen luo tuli kaksi rohkeaa naista. Toinen seisoi huojutellen kädet ristissä rinnalla, silmät ummessa. Toinen pyyhki liinalla miehen verisiä kasvoja.

He vaikersivat kuin olisivat itse olleet haavoilla.

Salissa kuului kielillä puhumista, sekavaa, käsittämätöntä ja pelottavaa.

Vähitellen penkkien väleistä nousi päitä, muutamat uskaltautuivat seisaalleen. Seinustoille paennut kirkkokansa lähti hiljalleen tulemaan alttaria kohti.

Mies verisessä albassaan nyökkäsi merkin soittajille ja nämä aloittivat ja kuoro aloitti ja seurakunta yhtyi lauluun. Pauhu kasvoi, se karkasi ulos rikotusta alttarin ikkunasta ja raskaasti huokailevat suuret kuuset ottivat laulun omakseen.

Ihmiset tuijottivat paimeneensa hurmoksen vallassa kuin ristiinnaulittuun.

Jotkut heistä uskoivat, että tämä oli lunastuksen ilta.

Verisen paimenen kylmä katse kiersi pitkin seurakuntaa; hän ottaisi tästä onnettomuudesta irti kaiken.

Rikotun ikkunan hinnan moninkertaisena.

2.

Kirkkoneuvoston kokouksen oli määrä alkaa 18.30.

Kello oli jo seitsemän, mutta kirkkoherraa ja talouspäällikköä ei näkynyt eikä kuulunut.

Seurakuntasihteeri Riittaliisa Sippu ravasi neuvottomana kokoushuoneen ja viraston väliä. Hän tiesi enemmän kuin uskalsi odottavalle kokousväelle kertoa; tiesi kirkkoherran ja talouspäällikön kärhämät, oli kuullut oven läpi sotaiset äänet ja nähnyt iltasiivoojien kauhistuneet ilmeet. Kokouksen alkua odottaville neuvoston jäsenille hän sirotteli valkoisia valheita. Arveli viivästyksen johtuvan esityslistan täydennyksistä ja tuputti haalistunutta kahvia ja voisilmäpullia.

Muutamat neuvoston jäsenet loivat merkitseviä katseita, mutta oivan kristillisen tavan mukaisesti kukaan ei ihmetellyt viivästymistä, eihän toki.

Piinallisista asioista ei ollut tapana ääneen puhua.

Kahdeksankymppinen kamreeri Rantasalo näytti nukkuvan hurskaan unta tuolissaan. Hän oli vielä kerran huudattanut

itsensä neuvoston varapuheenjohtajaksi – enää ei edes muistettu monettako kertaa – ja lopultakin hän oli tehtävään erittäin sopiva: ei puuttunut mihinkään, ei ollut kiinnostunut mistään seurakunnan elämänmenoon vaikuttavasta päätöksestä. Jos hän joskus puhui, jutut lipsahdivat hetikohta Summaan ja Kollaalle, eikä siinä tietenkään ollut mitään pahaa, että veteraanien asia tuli siinä seurakunnassa hyvin hoidetuksi. Itarana tunnettu kamreeri Rantasalo ei itse veteraanikeräyksiin kukkaroaan raottanut. Sanoi isänmaan pikemminkin olevan velassa hänelle. Arveli tehneensä oman osansa maansa itsenäisyyden eteen.

Neuvosto oli harvinaisen täysilukuisena paikalla. Suunnitteilla oli joidenkin metsäalueiden hakkuita, lisärahoituksen tarvetta leirikeskuksen ja seurakuntatalon remonttiin ja erityisen kipeänä asiana kirkkotontin pohjoiskulmassa olevan maapalan myymistä kerrostalon pohjaksi. Kerrostalo ei kirkonmäkeä kaunistaisi, sen kannattajatkin myönsivät, mutta vastapainoksi seurakunta saisi rahaa ja kipeästi tarvitsemiaan asuntoja työntekijöilleen.

Tästä olivat nyt tulleet keskustelemaan järkipuhetta ymmärtävä opettaja Tapio Lilja, kaikesta nariseva kauppias Antti Siljander, lihava ylilääkäri Tauno Tiiranmäki, hupakko kotirouva Elsi Hatakka ja tunnettu naisten hurmaaja, naurettavalla tavalla harvenevat hiuksensa mustaksi värjäävä evankelista Sampo Kujanpää, kaikki kirkkoneuvoston jäseniä.

Poissa olivat metsänhoitaja Leevi Lappalainen ja sairaanhoitaja Kirsi Hormio.

Varsinkin kulmatontin myynnistä oltiin rajusti kahta mieltä. Vähintään kahta. Neuvoston jäseniin oli yritetty vaikuttaa, järjellä ja tunteella. Vastustajat olivat vedonneet kulttuurimaiseman puolesta ja kannattajat taas vyöryttäneet

pöytään kylmiä talouslukuja. Ilmassa olikin kokouksen alkua odotellessa ollut sähköä, mutta se alkoi hiljalleen hiipua alun yhä viivästyessä. Melkein kaikki neuvoston jäsenet olivat naulanneet kantansa, mutta kun ei ollut kenen kanssa väitellä, mielenkiinto kääntyi kahviin ja pullaan.

Se taas palveli aivan erityisesti talouspäällikkö Torsti Jurvelan suunnitelmia. Hänen aloitteestaan kulmatontin myyntiehdotus oli tuotu neuvostoon ja hän oli neuvoston jäseniin yrittänyt kiertäen kaartaen vaikuttaa.

Pastori Miika Hiltunen totutteli asuntoonsa. Haki tavaroille paikkoja ja opetteli vähitellen kutsumaan sitä kodiksi. Hän oli ensimmäisessä virkapaikassaan ja rakensi itselleen pesää vanhan kanttorilan kaksikerroksiseen asuntoon.

Miksi ihmeessä hän oli täällä ja miksi hän oli pappi?

Tuo luvattoman myöhäsyntyinen kysymys livahti mieleen varsinkin iltaisin, kun kaikki ystävät oli soitettu läpi, kun lukeminen ei maittanut ja telkkari oli rikki. Rupisella cd-soittimella hän pyöritti kymmenen levyn kokoelmaansa alusta loppuun ja lopusta alkuun. Alepakettina ostetut Kriegit ja Vivaldit ja jumputtava Ravelin Bolero oli soitettu puhki aikaa sitten. Tyttöystävältä erolahjaksi saatua Jordi Savallin *Katalonialaista elonkorjuumusiikkia* hän vielä jaksoi kuunnella. Se vei hänet opiskeluaikoihin ja toisenlaiseen elämään, pois tuskastuttavasta apeudesta.

Miika oli tullut toukokuussa kesäteologiksi odottelemaan kapitulin lupaamaa ordinaatiota, pappisvihkimystä. Hänet oli toivotettu moninkertaisesti tervetulleeksi ja vähän sieltä ja täältä oli sadellut kutsuja: "... sitten syksymmällä, kunhan nyt asetut, tulet meille syömään, laihakin olet, voi voi kuka sinusta huolen

pitää, emäntä sinun pitää ottaa, pitää nuorella papilla emäntä olla, papin rouva, oltava omasta takaa että ei tarvitse hehe...”

Etä siveys säilyy, niinpä, Miika oli ymmärtänyt vihjeen.

Oli tullut syksy, oli tullut ordinaatio, tuloseurat, mitä kaikkea olikaan.

Yhtään kyläkutsua ei kuulunut, missään ei viritelty tulia lihapatojen alle hänen tulonsa kunniaksi.

Kaksi vuotta sitten, teologian maisterin paperit taskussa, Miika oli ollut kohtalaisen varma, ettei hänestä koskaan tulisi pappia. Hän oli ajautunut ihmissuhdeasioihin erikoistuneeseen konsulttifirmaan ja kummastellut jo ensimmäisen työviikon puolivälissä mitä virkaa hänellä siinäkin työpaikassa oli.

Isä hänestä oli pappia tehnyt pyhäkouluaajoista asti. Körttikansan sydänmailla Nilsin Nipasenmäellä häntä oli kuljetettu seuratuissa ja hän itse arveli nimensäkin valitun pappisvirkaa silmällä pitäen. Yksi nimen valinta olisi vielä voinut mennä satunnaisen mieltymyksen piikkiin, mutta kun nuorempi veli kastettiin Joonaksi ja isosisko oli Raakel, näytti Hiltusilla olleen katala suunnitelma kaikkien lastensa varalle. Eikä ihan huonosti ollut käynytäkään, Raakelkin palveli seurakuntaa, kotipuolessa Lapinlahdella.

Täällä Miika nyt joka tapauksessa oli, nuorisopastorina pienessä kaupunkiseurakunnassa.

Hän oli kyllä kuullut kuiskeita uuden seurakuntansa riidoista, kanteluista tuomiokapituliin, rikosilmoituksistakin. Kun nimiä ei sanottu, kun tapahtumia ei yksilöity, Miika yritti sivuuttaa huhut, ja jo näin lyhyen ajan kuluessa hän oli oppinut karttamaan kahdenkeskisiä tilanteita ja opetellut vielä tuhannen keinoa vaihtaa puheenaihetta jos näytti että uutta juorua oli tyrkyllä.

Ehkä juuri siksi kyläkutsujakaan ei kuulunut.

Pappisvihkimykseen liittyvää käyntiä piispan puhuttelussa Miika oli jännittänyt, kerrannut *Novumia* ja kauhistellut miten nopeasti koko kreikankielinen Uusi testamentti oli mielestä rapistunut. Piispa oli pahan tentaattorin maineessa.

Piinallisen odottelun jälkeen sihteeri oli tuona pelon päivänä sitten kutsunut Miikan odotushuoneesta piispan eteen. Tämä oli istunut kapitulin ummehtuneessa salissa lentokentän kokoisen pöydän päässä korkeaselkäisessä tuolissaan kyllästyneen ja poissaolevan näköisenä.

Miika oli istutettu kolmen tuolin päähän pöydän pitkälle sivulle.

Sihteeri oli seisonut kaikkikitävän näköisenä kuin kardinaali herransa olan takana.

Vuosisatain takaiset piispat olivat vaanineet prameissa kultakehyksissä pitkin seiniä.

Lutherin kipsipää oli valvonut korkean tolpan päästä.

– Ukko-Paavon maisemista, piispa oli urahtanut Miikan papereita selaten.

– Nilsiästä, niin.

– Heränneen kansan sydäimestä.

– Niin sanotaan.

– Aholansaari tuttu paikka?

– On kyllä.

– Niillä sydänäänillä pärjää kyllä hyvin pappina, kyllä kyllä...

– Toivotaan.

– Ei papin virka ole mikään toivotaan toivotaan! piispan ääni oli terävoitinyt aivan yllättäen.

– Niin, ei niin, Miika oli kuiskannut säikytettynä.

Hän oli hätäisesti ajatellut, että uskon asia, tietysti, uskon asiahan se oli papin virka ja kutsumus. Niin kai hänen olisi kuulunut sanoa, mutta niille sanoille ei siinä tilanteessa ollut löytynyt pitävää pohjaa.

– No, sinulla näyttää olevan kohtalaiset taidot Novumista niin että... sitä papin työssä kyllä tarvitsee... latina myös olisi hyvä pitää kunnossa ja miksei hepreakin... Novum nyt kuitenkin...

Hetken Miikasta oli näyttänyt, että piispa oli ollut nukahtamaisillaan. Väsyttikö ummehtunut ilma piispaa vai ummehduttiko piispa ilmaa, oli häijy ajatus käväissyt mielessä. Sitten piispa oli kuitenkin alkanut puhua hiljaisella äänellä, sanoja tapaillen Miikan tulevan työpaikan ongelmista. Välillä hän oli pitänyt pitkiä taukoja, ollut siitä vaivasta raskautetun oloinen ja kuin miettinyt mitä kaikkea voisi tulevalle nuorisopastorille uskoa. Oli kuin piispa olisi halunnut varjella Miikaa joutumasta sinne petojen revittäväksi. Välillä piispa oli vilkaissut sihteeriinsä kuin lisäpuhuttavaa kysellen, jatkanut sitten hajanaisesti sieltä täältä.

Miika oli ollut näkevinään, että piispan kädet tutisivat kuin Vatikaanin puolalaisella.

Sihteeri oli lopulta laukaissut piinallisen tilanteen ja muistuttanut piispaa jostakin aikataulusta, ja vanha mies korkeaselkäisessä tuolissaan oli vaikuttanut huojentuneelta.

Piispa oli noussut, ottanut tukea pöydän reunasta kuin verempainetautinen liian riuskasti noustuaan. Sitten hän oli kätellyt Miikan silmiin katsomatta ja köpötellyt korkeiden kirjahyllyjen välisestä ovesta omalle puolelleen.

Pikkukaupungin seurakunta kätkee sisäänsä synkkiä salaisuuksia.

Verinen välikohtaus keskeyttää hartaat kirkon menot. Joku tuntee raivokasta kaunaa seurakuntaa kohtaan. Syyllinen on selvitettävä. Kirkkoneuvosto suhtautuu tutkimuksiin nihkeästi, vaikeista asioista kun ei ole tapana puhua ääneen. Poliisiin turvautumista on viivytelty, ja nytkin viranomaisilta vaaditaan erityistä hienotunteisuutta.

Kimurantti tapaus päättyy komisario Paavo Iisakki Pesosen työpöydälle. Pesosta ei juuri tunneta hienotunteisuudestaan, mutta hänen kuulustelutaitonsa tulevat tarpeeseen, kun suoria vastauksia ei tunnu saavan keltään. Mitä salattavaa seurakunnalla oikein on?

Kolehti kuolemalle on toinen osa Paavo Iisakki Pesosen tutkimuksia seuraavaa dekkarisarjaa.

Risto Juhani (1934–2013) oli suomalainen taiteilija, teatteriohjaaja sekä erityisesti rikoskirjallisuuteen erikoistunut kirjailija. Juhaniin tunnetuimpiin teoksiin kuuluu kuusiosainen Rikoskomisario Pesonen -sarja.